

aaret 1889 havde de to nævnte Foreninger skaffet 42,000 Damer et saadant 4 á 5 Maaneders Kursus.

I *England* var det *Krimkrigen*, der satte Liv i Bevægelsen for at forbedre Sygeplejen. *Elizabeth Fry* havde formaaet nogle Damer til at lægge sig efter Sygeplejen; mellem disse Damer var *Miss Florence Nightingale*, født 1820, der senere havde tilbragt nogle Maaneder ved Diakonissestiftelsen i *Kaiserswerth*, og som derefter havde ledet et Hjem for fattige Lærerinder i London. Da Efterretningen om den forfærdelige Dødelighed blandt de af indvortes Sygdomme angrebne Belejrerere af *Sebastopol* kom til England og satte alle Sind i den stærkeste Bevægelse, stillede hun sig strax til Krigsbestyrelsens Raadighed, og saa stor Anseelse havde hun allerede erhvervet sig, at det Brev, hvori hun tilbød sin Tjeneste, krydsedes med et fra Krigsministeren, hvori han opfordrede hende til at hjælpe. Hun drog da til Krim med 38 Sygeplejersker og udrustet med uindskrænket Myndighed i alle Spørgsmaal vedrørende Sygeplejen. Det er noksom bekendt, at Dødeligheden blandt de Syge (ikke Saarede) under hendes og hendes Medhjælperers udmærkede Pleje sank fra 60% til 4%, Aaret efter endog til 2%. Da Krigen var endt, viste det engelske Folk hende sin Taknemmelighed ved at overrække hende en Nationalgave paa henved 50,000 Lstlr. (c. 1 Million Kr.), som hun bestemte til Oprettelsen af den første ordnede Sygeplejeskole i England. Den var knyttet til *St. Thomas Hospital*, og „*Nightingale Skolen*“ bestaar den Dag idag, selv om den maaske ikke helt har fulgt „the Nightingale Movement“ saa vidt som de nyere Skoler. Dens Stifterinde nyder stadigt, skønt hun i mange Aar har været for svag til at træde offentligt frem, den største Anseelse, og den mindste Udtalelse fra hende aftrykkes i det ene Blad efter det andet.

Senere er der opstaaet Skoler ved forskellige Hospitaler, hvor Eleverne i deres Uddannelsetid høre Forelæsninger, og det er de berømteste Lægenavne, der ere knyttede til denne Undervisning. I Tidernes Løb er der stillet stadigt større Fordringer til Varigheden af Uddannelses-tiden og Grundigheden saavel af den theoretiske som den praktiske Undervisning. Der fordres i England, som overalt, meget strængt Arbejde af Sygeplejerskerne, men paa den anden Side gjøres der meget for at indrette det saa hyggeligt og hjemligt for dem som muligt,

idet der ordnes Dagligstue med Klaver og Bogsamling, Lawn-Tennis Pladser og lignende til dem.

Den 10de December 1887 stiftede endel Plejemødre paa de største Hospitaler efter Opfordring af Mrs. *Bedford Fenwick*, der før sit Ægteskab med Dr. *B. F.* som Miss *Ethel Gordon* var Plejemoder paa *St. Bartholomews Hospital*, en Forening: *British Nurses Association*, der i en overraskende Fart fik et Par Tusinde Medlemmer, med det Formaal: „at forene alle britiske Sygeplejersker til gensidig Hjælp og Beskyttelse og til Fremme paa enhver Maade for deres professionelle Gærning“. Indenfor en bestemt Tidsfrist kunde enhver, der praktiserede som Sygeplejerske, indmelde sig i Foreningen, men efter Udløbet af denne Frist optages kun Plejersker, der have mindst 3 Aars Hospitalsuddannelse. Foreningen søger at naa sit Maal ved at skaffe Sygdoms- og Alderdomsforsørgelse for Medlemmerne, Feriehjem, selskabelige Sammenkomster, Møder, hvor faglige Spørgsmaal kunne drøftes, og disse Bestræbelser have tildels haft stort Held med sig. Hovedpunktet er imidlertid at sikre saavel Publikum som Sygeplejerne mod, at Plejen udøves af Kvaksalvere, „Quacks“, og dette mener man bedst at opnaa 1) ved Indførelse af almindelig Examen for Sygeplejersker efter 3 Aars Hospitalstjeneste og 2) ved Udgivelsen af et officielt Register over saadanne Plejersker. Endnu har Foreningen trods store Anstrængelser ikke opnaaet Statens Bemyndigelse hertil, men man har ikke opgivet Haabet, og foreløbig er der udgivet et Register over Foreningens Medlemmer, der paa ægte engelsk Vis føje *M. R. B. N. A.* (*Member Royal British Nurses Association*) til deres Navne; — thi *Dronning Victoria* har vist Foreningen sin Interesse ved at give den Prædikat af „kongelig“. Ved at søge en Plejerske efter Foreningens Medlemsfortegnelse kan man sikre sig at faa et Menneske, der har skaffet sig fuld Uddannelse. De første Meddelelser om Foreningen fik man gennem det verdensberømte medicinske Tidsskrift „the Lancet“.

Et Par Maaneder efter Foreningens Stiftelse paabegyndtes Udgivelsen af et Ugeblad for Sygeplejersker: „*the Nursing Record*“, hvorfra jeg har en stor Del af mine Oplysninger fra England. Det første Hæfte af Bladet udkom paa almindeligt tyndt Papir, men det vandt strax saa stor Tilslutning, at allerede andet Hæfte kunde vise sig paa usædvanligt tykt og ele-

gant Papir. Dette Blad har uden Tvivl haft stor Betydning for hele Bevægelsen, Medarbejderne ere væsentligst Sygeplejersker, og Bladets Redaktion gjør alt for at formaa Sygeplejerskerne til selv at skrive deri og udsætter derfor bl. a. Prisopgaver, af hvilke en har været: Plan for en Sygepleieskole. Den Besvarelse, der tog Prisen, lignede med Hensyn til den praktiske Uddannelse i høj Grad en Plan, som jeg $\frac{1}{2}$ Aars Tid iforvejen havde offentliggjort i „*Ugeskrift for Læger*“. I det første Aar gaar Eleven 2 Maaneder paa en kvindelig medicinsk Afdeling; derefter 2 Maaneder paa en mandlig medicinsk; 2 Maaneder paa en kvindelig kirurgisk; 2 Maaneder paa en mandlig kirurgisk Afdeling; 2 Maaneder i en Afdeling for Kvinde-sygdomme; og endelig tilbringer hun de sidste 2 Maaneder som Extranattevagt. I andet Aar gjør hun 2 Maaneder Dag-tjeneste og 1 Maaned Nattjeneste paa kvindelig medicinsk, mandlig medicinsk, kvindelig kirurgisk og mandlig kirurgisk Afdeling. I tredje Aar endelig gjør hun $\frac{1}{2}$ Aars Tjeneste paa en medicinsk og $\frac{1}{2}$ Aars paa en kirurgisk Afdeling. Hele Tiden følger hun theoretiske Forelæsninger og kan efter 3 Aars Forløb betragtes som uddannet, hun tager Examen og faar Diplom og kan derefter skaffe sig Øvelse i Plejen af en eller anden særlig Art af Syge; hun vil vide, at der endnu er saa meget at lære, at det er en stor Fordel for hende at forlænge sit Ophold i Hospitalet. Med Hensyn til den stadige Skiften fra den ene Afdeling til den anden bemærker Forfatterinden:

„Det er en stor Fordel saavel for den overordnede Plejerske som for de Syge at have Eleven til Stadighed; Lægerne ville ogsaa sætte Pris paa, at deres Sædvaner forstaas og huskes; men en Sygeplejerskole gjør en stadig Skiften nødvendig, og først i det tredje Aar kan man med Rette (fairly) lade hende forblive længere Tid paa samme Afdeling.“

Blandt de engelske Sygeplejersker findes mange fornemme og rige Damer og mange Lægedøtre, saaledes fortæller „*Nursing Record*“ om det pragtfulde Bryllup, som fejredes mellem en Sygeplejerske, Datter af den bekendte Læge *Sir William Gull*, og en *Dr. Acland*; der nævnes Døtre og nære Slægtninge af Lorder og Hertuger som Sygeplejersker. Kongehuset viser Sygeplejen og Sygeplejerskerne den største Agtelse; som jeg allerede har berørt, har Dronningen givet Sygeplejerskernes Forening Prædikamentet „kongelig“; hun har ogsaa bestemt over

70,000 Lstrl. ($1\frac{1}{4}$ Million Kr.) af de engelske Kvinders Jubilæumsgave til at skaffe uddannede Sygeplejersker til de fattige Hjem; og 5 Lakh Rupier (800,000 Kr.) af Jubilæumsgaven fra Indien bestemte hun til Oprettelsen af et Hospital for Kvinder i Hyderabad, og til dette Hospital er der knyttet en Skole for indfødte kvindelige Læger og Sygeplejersker med engelske kvindelige Lærere. Tanken om denne Skole er oprindelig udgaaet fra *Lady Dufferin*, gift med Vicekongen af Indien. I sidste Aar har „*Lady Dufferins Fund*“ hjulpet 470,000 Kvinder, der tidligere vilde have været uden al kyndig Hjælp, da det er forbudt indiske Kvinder at modtage Hjælp af mandlige Læger. En af *Dronning Victorias* Døtre, *Prinsesse Christian*, er Præsident for *Royal British Nurses Association*; hun leder personlig Møderne, er ogsaa Præsident i den executive Komité, holder Taler, ja skriver endog i Dagspressen for at støtte Foreningen; *Kejserinde Friederich* er Foreningens Vicepræsident. Lægestanden har ogsaa vist Foreningen sin Interesse paa forskellige Maader; som omtalt var det „*the Lancet*“, der først bragte Meddelelse om Foreningens Stiftelse, men ogsaa flere andre medicinske Tidsskrifter omtale den med den største Velvilje og drøfte forskellige Spørgsmaal vedrørende Sygeplejen. Blandt Ærespræsidenter for Foreningen kan jeg nævne følgende bekendte Læger: *Sir James Paget*, *Sir Spencer Wells*, *Sir Joseph Lister*, *Sir Henry Acland*, *Sir Th. Crawford*, *Sir George Paget*, *Sir Joseph Fayrer*, *Sir Guyer Hunter*, *Sir William Mac Cormac* o. s. v. ialt 32. Som Foreningens „Trustees“ nævnes Hertugerne af *St. Albans* og *Abercorn*.

Som det vil være bekendt, er den store Bevægelse for Afholdelse af Kursus i Nødhjælp, som *v. Esmarch* under Navn af „*Samariterkursus*“ har indført i Tyskland, og som har bredt sig til mange andre Lande, oprindelig udgaaet fra den engelske Forening „*St. Johns Ambulance Association*“ der har givet denne Undervisning til flere Hundrede Tusinde Mennesker. Et Par af *Dronning Victorias* Svigerdøtre have gennemgaaet saadanne Kursus og taget Examen „with flying colours“.

Der er sikkert intet andet Land i Verden, hvor Sygeplejen er naaet saa vidt som i England, eller hvor dens Udøvere nyde saa stor Anseelse som der.

Det er ikke blot i selve England, at der findes talrige Steder, hvor Kvinder kunne uddanne sig til Sygeplejersker,

tragtninger, som gjorde sig gældende i Frankrig, og lagde stor Vægt paa ved Siden af de fuldt uddannede Plejersker at have en talrig Stab af frivillige Plejersker med en kortere Uddannelse. Der findes i Tyskland endel Sygeplejerskoler, men det lader til, at man nøjes med en kortere Uddannelsestid end i Frankrig, England og Nordamerika, skønt man ogsaa i Tyskland har udtalt Fordringen om en videnskabelig anlagt Uddannelse for Sygeplejerskerne, og der er udarbejdet talrige saavel større som mindre Lærebøger. Noget nærmere om Uddannelsestiden og Maaden har jeg ikke kunnet finde, ligesaa lidt som om Antallet af de Damer, der have erhvervet sig en kortere Uddannelse. De tyske militære Skoler for værnepligtige Sygepassere ere beregnede paa at vare to Aar for dem, der strax udtages dertil, medens andre først gjøre et Aars Tjeneste i Hæren, inden de udtages til Sygepassere, og derefter gjøre Tjeneste et Aar som saadanne. Uddannelsen er saavel theoretisk som praktisk. De indkaldes som Regel ikke mere under Fredsforhold.

Jeg omtalte for et Øjeblik siden „*det røde Kors*“, der, som enhver ved, er en Forening til Syges og Saaredes Pleje under Krige og Epidemier. At ogsaa den er stiftet kort efter en Krig, er en Selvfølge, og det er ogsaa almindelig bekjendt, at det er den nord-italienske Krig og navnlig Forholdene umiddelbart efter Slaget ved Solferino d. 24de Juni 1859, der gav Anledning til dens Stiftelse. Men denne Forening og dens Historie ere vistnok saa godt kendte, at det er overflødigt at dvæle ved, hvorledes den har bredt sig over hele Verden, selv til Tyrkiet og Japan, tilligemed Genferkonventionens menneskekærlige Tanke: at Syge og Saarede og alt, hvad der hører til deres Pleje, ere nevtrale. De Ord, der staa over denne Afhandling, kunde godt have været „*det røde Kors's*“ Valgsprog.

Det at være saa godt kendt, at man kan spare Omtale deraf, gælder ogsaa *Diakonisserne*. Siden Pastor *Flüedner* i 1836 oprettede den første Diakonissestiftelse i *Kaiserswerth*, (den første Diakonisse var Lægedatteren *Gertrud Reichardt*), er der opstaaet lignende Stiftelser hele den protestantiske Verden over, og jeg antager, at der ikke findes en blandt mine Læsere, der ikke har været i Forbindelse med Søstre af „*det røde Kors*“ eller fra Diakonissestiftelsen.

Ville vi endelig betragte Forholdene i *Danmark*, se vi i

Oldtiden og den tidlige Middelalder, hvad der er naturligt hos saa krigeriske Folk som Nordboerne, at „dygtige“ Mænd og Kvinder, der have „bløde Hænder“ og „et godt Sind“, give sig af med Plejen af de Syge og navnlig af de Saarede, og der findes en hel Del Beretninger om, at de vare heldige i at behandle selv meget betydelige Saar. Blandt de Personer, der omtales i Sagaerne som dygtige Saarlæger og Plejersker, vil jeg fremhæve *Haldora*; „hun var en fager Kvinde og ogsaa god af Sind; hun holdtes for det bedste Gifte baade for hendes Frænders Skyld og mest paa Grund af hendes Forstand og Dygtighed“. Hun levede paa Island, i Tiden kort før Kristendommen kom dertil, og hun blev gift med *Vigaglum*. Der berettes om en Kamp, hvor hendes Mand og Sønner strede for Liv og Velfærd; midt under Kampen samlede *Haldora* nogle Kvinder og sagde til dem: „Lader os gaa at forbinde de Saarede, om hvem der er Livshaab, af hvad Parti de saa ere!“ Hun selv finder Fjendernes Fører meget haardt saaret, hun forbinder hans Saar og bliver siddende hos ham, til Kampen er endt, og han kommer sig langt om længe.

I den katholske Tid overtog Klostrene her som overalt Omsorgen for de Syge, og ved Reformationen skænkedes mange Klostre til Hospitaler, det er Lemmestiftelser. Ved disse Lemmestiftelser oprettedes der efterhaanden Sygestuer, og i 1763 ansattes særlige Kirurger ved Københavns Fattigvæsens Anstalter: Vartov, Brøndstrædes Hospital o. s. v.; men det første egentlige blivende Sygehus var, som omtalt, det *kgl. Frederiks Hospital*, der aabnedes 1757. Grundstenen til *Almindeligt Hospital*, en Lemmestiftelse med en større Sygeafdeling, lagdes i 1766, og det stod færdigt i 1768. „*Det frie Jordemoderhus*“ aabnedes 1750 i Gothersgade og flyttedes i 1759 til den Amalienborg nærmest liggende Pavillon af Frederiks Hospital, hvorfra det i 1787 flyttedes til Fødselsstiftelsens nuværende Bygning, der var skænket dertil af Enkedronning *Juliane Marie*.

Først 100 Aar senere end Frederiks Hospital byggedes Kommunehospitalet (aabnet 1863); men siden den Tid har Københavns Kommune bygget det ene store, udmærkede Hospital efter det andet, tildels for specielle Sygdomme, (Blegdamshospitalet, Øresundshospitalet, Vestre Hospital, St. Johannes Stiftelse, St. Stephans Stiftelse). Desuden er der bygget nogle Hospitaler ved private Bidrag, (Diakonissestiftelsen,

Dronning Louises Børnehospital, St. Josephs Hospital). Saavel Staten som Københavns Kommune have paa forskellige Steder i Landet bygget store, menneskekærlige Anstalter for Sindsyge, der i tidligere Tider ja langt ind i dette Aarhundrede betragtedes „som vilde Dyr eller som djævlebesatte Forbrydere“ og behandlede derefter! Rundt om ved Landets forskellige Byer er der bygget mindre Sygehuse og bygges stadigt, navnlig maa man fremhæve de smukke og alle rimelige Fordringer fyldestgjørende Amtssygehuse. Endelig har Kultusministeren i de fire sidste Aar forelagt Rigsdagen Lovforslag om Flytning og Udvidelse af Frederiks Hospital, Fødselsstiftelsen og de medicinske Læreanstalter.

Hvorledes de Syges Pleje var ordnet i forrige Aarhundrede, er det vanskeligt at afgjøre med Sikkerhed, men man faar det Indtryk, at der dels var Koner til at besøge al Vask og Rengjøring, dels Sygepassere, som passede de Syge, i alt Fald var det saaledes paa Felthospitalerne i Holsten i 1758—1763. Men meget af det Arbejde, vi nu kalde Sygepleje, udførtes ganske sikkert af de kirurgiske Studerende, der paa denne Maade fik en stor Del af deres Uddannelse. Ved alvorligt Syge og Saarede havde de Studerende Vagt tilligemed Sygepasserne, og en stor Mængde Forretninger, som nu almindeligt udføres af Sygeplejerskerne, udførtes dengang af de Studerende, naar ikke Kirurgerne ansaa sig nødte til at gjøre det selv; til disse Forretninger høre Ting som at give Medicin, skifte Omslag og lignende, som man nu ikke kunde drømme om at se udførte af „Lægerne“. Og det var ikke blot paa Felthospitalerne, at de Studerende beskæftigedes paa denne Maade; i deres private Praxis anvendte Kirurgerne, der vare den Tids mest benyttede Læger, de Studerende paa samme Maade; at det gik saaledes til, træffer man ikke faa Exempler paa i lægevidenskabelige Skrifter. At de Studerende anvendtes som Vagter vedblev længe, ja gælder paa nogle Hospitaler den Dag idag; og det var ogsaa nødvendigt, thi Stuekonerne, som i Reglen intet havde lært, og som ofte hørte til de meget lavt stillede Samfundslag, ansattes hyppigt uden nogensinde før at have set et Hospital, en Sygestue eller blot en fremmed Syg; de begyndte i Reglen som Vaagekoner og „fik Stue“, naar der blev en ledig. For c. 50 à 60 Aar siden var det noget anderledes, en Overgang, og Konerne lærte noget, hvorover de følte

sig meget stolte; saaledes sagde en efter sine Forhold vistnok meget dygtig Kone en Dag — en af mine egne første Hospitalsdage — til mig: „Det er meget rigtigt af Dem, at De vil lære noget. I min Tid fik vi heller ikke uden videre Stue, vi maatte først gaa en fjorten Dages Tid paa et Hospital, og naar vi saa vare udlærte, kunde vi faa en Stue“!

I mange Retninger er der her i Landet som overalt i Verden sket store Forbedringer, selv om det ikke er sket med et mægtigt Spring som i de Lande, hvor Krigene have givet Stødet til en forbedret Sygepleje. I 1863 skete Begyndelsen, idet vi efter *Hds. Maj. Dronningens* Tilskyndelse fik vor *Diakonissestiftelse*, — 3 Diakonisser vare de eneste frivillige Plejersker, som Stabslæge Djørup gav Adgang til de militære Sygehuse under Krigen i 1864. Fra en lille Begyndelse se vi Diakonissestiftelsen udvikle sig til en Sag af stor Betydning; i de snart 30 Aar, der ere gaaede, siden de første Diakonisser begyndte deres Gærning i København, have de faaet den ene store Bygning opført efter den anden dels til Bolig og Skole for Søstre, dels til Børnehjem, Hjem for Gamle og Svage, Hospital o. s. v. De 167 Søstre, som nu findes, udføre ikke blot alt Arbejdet paa Diakonissestiftelsen, men mange af dem virke rundt om i Landet i Menighedsplejen, paa Fattiggaarde og Hospitaler i Provinserne o. s. v. At ikke langt flere Kvinder have sluttet sig til Diakonisserne ligger maaske i den nonneagtige Dragt, som Søstrene altid skulle bære, hvad enten de ere i Tjenesten eller ej, dels i de klosteragtige Regler, de maa underkaste sig, — det nonneagtige og klosteragtige drives jo saa vidt, at de trykte Aarberetninger indeholde misbilligende Beklagelser, naar en Diakonisse forlader Stiftelsen for at indgaa Ægteskab!

I 1868 begyndte *Etatsraad Brandes* at holde Foredrag om Sygepleje for nogle Damer af sin Bekendtskabskreds, idet han ved Sygesengen paa Almindeligt Hospital, hvor han var og er Overlæge, fortalte dem om forskellige Sygdomme og gennemgik Sygeplejerskens Gærning i hvert enkelt Tilfælde. Et Par Aar senere, i 1872, holdt han ved det skandinaviske Naturforsker-møde et Foredrag om en Reform i Sygeplejen, der ogsaa senere er trængt igennem. Selv har Professor *Brandes* stadig fortsat at holde Foredrag for de Damer, der have søgt Adgang til Almindeligt Hospital, hvad enten det har været for at blive Sygeplejersker eller for at lære den Pleje, som enhver

Kvinde kan faa Brug for i sit Hjem og sin Kreds. Og det er ikke blot Sygepleje, han har lært disse Damer, det er tillige den venligste, hjærteligste, mest oprigtige humane Velvilje overfor alle stakkels lidende Mennesker.

Henimod Midten af 70erne begyndte Damer at tænke paa at blive Sygeplejersker paa de store Hospitaler, og i 1876 se vi *Kommune Hospitalet* indføre den „nye Sygepleje“, der efterhaanden har paaført Kommunen store Udgifter, men som til Gengæld kan glæde sig ved Overlægernes Tilfredshed og de Syges Taknemmelighed. Det er vel tildels den, vi kunne takke for, at Befolkningens Uvilje mod at komme paa Hospitalet mere og mere taber sig. Talrige Kvinder af alle Samfundsklasser have i de sidste Aar gjort Tjeneste derinde som Elever; mange af dem ere avancerede til Assistenten og Plejemødre, medens andre have forladt Hospitalet for at drage Nytte af, hvad de have lært, enten paa andre Sygehuse eller som private Plejersker. Foruden sine egne Elever har Hospitalet gæstfrit givet mange Kvinder Lejlighed til at erhverve sig praktisk Uddannelse i de store, luftige Sygestuer; saaledes uddannes „det røde Kors's“ Plejersker og Amtssygeplejerskerne væsentligst her.

Omtrent samtidigt med „den nye Sygeplejes“ Indførelse paa Kommune Hospitalet fik dannede Kvinder Adgang til ogsaa ad anden Vej at uddanne sig til Sygeplejersker, idet den netop da stiftede danske Gren af Verdensforeningen „*det røde Kors*“ valgte som et af sine Hovedformaal, — og søgte saa hurtigt som muligt at naa netop dette Maal, — at uddanne Kvinder til Tjeneste under en mulig Krig. For at de engang uddannede Plejersker ikke skulle komme ud af Øvelse, ere de fast ansatte i Foreningens Tjeneste, og de udføre som bekendt et smukt Arbejde ved at yde god Pleje til Syge i Hjemmene. Hovedforeningen i København havde i 1891 til sin Raadighed 45 Plejersker. Der findes en Filial i Aarhus, der i 1891 havde 12 uddannede Plejersker, af hvilke endel efter Overlæge *Hahns* Initiativ gjøre Tjeneste paa nogle Garnisonssygehuse i Jylland og Fyen, for at de i Fredstid kunne sætte sig fuldt ind i de militære Forhold. I Fremtiden vil vel ogsaa paa Landets øvrige militære Sygehuse Søstre af „det røde Kors“ overtage Ledelsen af Sygeplejen, assisterede af de værnepligtige Sygepas-

sere. Ogsaa paa et Par private Kliniker udføres Plejen af Søstre af „det røde Kors“.

Endelig er der ved *Stiftsfysikus Trautners* energiske Bestræbelser oprettet henved 100 Sygeplejeforeninger, der tilsammen have 139 Plejersker til Tjeneste blandt Landbefolkningen og i Provinsbyer.

Men det er endnu Fremtiden forbeholdt at give vor Sygepleje en fast Organisation, at skaffe vore Sygeplejersker en systematisk ordnet, theoretisk og praktisk Uddannelse. Lad os haabe, at denne Fremtid ikke maa være for fjern!

Charlotte Norrie
født Harbou.